

C. A. Nordman, *Finlands medeltida konsthantverk. Arts and Crafts in Medieval Finland*, Helsingfors 1980, ss. 133, ryc. 80.

Książka napisana po szwedzku, z dużym streszczeniem angielskim, dobrze wprowadza w tematykę rzemiosła fińskiego w średniowieczu. Jego rozwój autor wiąże z wprowadzeniem chrześcijaństwa w końcu XI i początku XII w. Podkreśla on zasługi klasztorów zarówno w zakresie rozpowszechniania bardziej złożonych technik rzemieślniczych jak też jako odbiorców dzieł sztuki sakralnej. Wiele z nielicznych zachowanych wyrobów rzemiosła artystycznego przechowano właśnie w kościołach. Na pierwszym miejscu w fińskiej hierarchii cechowej stali złotnicy. Zanotowano ich istnienie w Turku w pierwszej połowie XIV w. Do naszych czasów zachowało się około 400 pieczęci, wiele kielichów, paten i innych naczyń kościelnych oraz klejnotów wykonanych na dobrym poziomie technicznym. Z innych wyrobów metalowych autor omawia naczynia cynowe, różnorodne wyroby żelazne, miedziane i brązowe. Odpowiednie rzemiosła organizowały się w cechy w XIII i XIV w. a zachowane wyroby prezentują europejski poziom techniczny. Wyroby ze szkła, ceramiki i rogu różnią się od podobnych zabytków z północnej Europy typem ornamentu. Szczególną oryginalność wykazali Finowie w wyrobach z drewna, zwłaszcza rzeźbionych meblach. Zdobienie rękopisów wykazuje silniejsze wpływy zachodnioeuropejskie. To samo można by powiedzieć o haftach, które zresztą rozpowszechniły zakonnice z klasztoru św. Brygidy w Naantali. O ile hafty figuralne tylko poziomem technicznym różnią się od swych zachodnioeuropejskich pierwowzorów, o tyle w tkactwie wzorzystym widać wiele motywów charakterystycznych dla Skandynawii. Autor zalicza do średniowiecza także wyroby z XVI w. Zdaje on sobie sprawę z jednostronności zabytkowego materiału, jaki uwzględnił, i próbuje go zestawić z informacjami z inwentarzy ruchomości dotyczącymi wyposażenia wnętrz mieszkalnych.